

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18Co/14/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117222766
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8117222766.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Babinovej a členov senátu JUDr. Viery Kandrikovej a JUDr. Michala Boroňa v právnej veci žalobcov 1. A. B., nar. X.XX.XXXX, bytom C. D. XX, XXX XX E., 2. E. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. D. XX, XXX XX E., obaja právne zastúpení A. A. E., advokátom, so sídlom advokátskej kancelárie C. X, F., proti žalovanej C. E. F., G. H. D. XX, XXX XX I., právne zastúpenej J. K. C., F. C. F. XX, XXX XX I., o plnenie z povinného zmluvného poistenia - náhrada škody, o odvolaní žalobcov v prvom a druhom rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č. k. 20C/40/2017-169 z 08.01.2018, takto

rozhodol:

I. M e n í rozsudok tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi v 1/ rade sumu 13.277 Eur spolu s 9,25% úrokom z omeškania od 28.11.2013 do zaplataenia žalobcovi v 2/ rade sumu 13.227 Eur, spolu s 9,25% úrokom z omeškania od 28.11.2013 do zaplataenia, všetko v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II. P r i z n á v a žalobcom v 1/ a 2/ rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% vo vzťahu k žalovanej, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol. Žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal a žalobcom v prvom a druhom rade právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 100, § 101, § 106 ods. 1 - 3 Občianskeho zákonníka a § 4 ods. 1,2 a § 15 ods. 1, 2 zákona č. 381/2001 Z.z. Vychádzal z nároku uplatneného žalobcami v prvom a druhom rade, ktorý bol peňažnou satisfakciou (základom bola nemajetková ujma) a podlieha režimu premlčania vo všeobecnej premlčacej trojročnej lehote. Podľa ustanovenia Občianskeho zákonníka táto začína plynúť od dňa, kedy oprávnený subjekt svoj nárok mohol prvýkrát uplatniť. V danom prípade okamihom možnosti uplatniť nárok žalobcov v 1. a 2. rade, sa stala dopravná nehoda a od tohto momentu mohli uplatňovať svoje nároky voči vodičke motorového vozidla, z prevádzky ktorého dopravná nehoda vznikla t.z. počnúc 01.02.2006 a premlčacia lehota uplynula 01. februárom 2009. Žaloba bola podaná na súde 29.01.2014 a to znamená, že uplatnený nárok žalobcov v 1. a 2. rade je premlčaný. Rovnaká právna úprava platí aj vo vzťahu k premlčaniu aj na základe zákona č. 381/2001 Z.z. (§15 ods. 1, 2). Súd prvej inštancie citoval rozhodnutie Ústavného súdu SR sp.zn. II.ÚS/176/2011 vo vzťahu k zrušujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, kde v záverečných ustanoveniach tohto rozhodnutia, súd prvej inštancie obdržal pokyn k zamysleniu sa nad premlčacou dobou, z pohľadu zásady dobrých mravov. Nezistil, že by námietka premlčania, vznesená žalovaným, bola v rozpore z dobrými mravmi, preto žalobu zamietol. Výrok o trovách konania odôvodnil ust. § 255 ods.1 CSP.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v zákonom stanovenej lehote podali odvolanie žalobcovia v 1. a 2. rade. Navrhli zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie, žalobe v celom rozsahu vyhovieť a priznať im nárok na náhradu trov konania. Poukázali na to, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci vo vzťahu vznesenej námietke premlčania zo strany žalovaného. Súd prvej inštancie rozhodol opakovane, avšak z tých istých dôvodov ako vo svojom predošlom rozhodnutí, zamietol žalobu a nedospel k záveru, aby vznesená námietka premlčania bola v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti poukázali na text svojho odvolania zo 04.06.2014 a aj na obsah dovolania z 02.12.2014, ktoré sú obsahom súdneho spisu a na ich obsahu a dôvodoch tam uvedených v celom rozsahu zotrvávajú. Žalobcovia v 1. a 2. rade uviedli, že nárok na nemajetkovú ujmu uplatňovali na všeobecnom súde, a preto bolo dôležité, či súd vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy a vo vzťahu k zodpovednosti vodičky motorového vozidla dospeje ku kladnému záveru. Nárok na nemajetkovú ujmu žalobcovia uplatnili priamo proti vodičke motorového vozidla, ktorá bola uznaná vinnou z prečinu usmrtenia a ublíženia na zdraví, aleboj matky a manželky žalobcov. Po ustálení tohto nároku a po zmene judikatúry Súdneho dvora EÚ rozsudkom sp. zn. C – 22 /12 Katarína Haasová proti Rastislavovi Petříkovi a Blanke Holingovej (ďalej len „vec Haasová“), podali žalobu priamo proti žalovanému. Táto možnosť bola zavŕšená nálezom Ústavného súdu SR III. US/666/2016, ktorý bol pripojený žalobcami do súdneho spisu. Žalobcovia v prvom a v druhom rade sa domnievajú, že až po rozhodnutí vo veci Haasová bolo možné podať žalobu priamo voči poisťovni. Zistenie, že nie je objektívne možné plnenie zo strany vodičky, následne ustálená judikatúra v obdobných právnych veciach znamenala posun v rozhodovaní všeobecných súdov a táto skutočnosť ich viedla k podaniu predmetnej žaloby. Žalobcovia tvrdia, že žaloba bola podaná dôvodne a v lehote.

4. K odvolaniu žalobcov v prvom a v druhom rade sa vyjadrila žalovaná strana, ktorá s odvolaním žalobcov nesúhlasila. Poukázala na to, že súd prvej inštancie sa vypořiadal s otázkou možnosti uplatnenia nároku podľa zmluvy o povinnom zmluvnom poistení. Ďalej uviedol, že žalobcovia nevystupujú v tomto konaní ako poškodení voči žalovanému ako škodcovi, ale ako prijímatelia plnenia z poisteného. V danom prípade neprichádza do úvahy, aby bol uplatnený nárok podľa zmluvy o povinnom zmluvnom poistení, keďže uvedené vozidlo nemalo uzavretú zmluvu o poistení zodpovednosti. Z tohto dôvodu nebolo možné uplatňovať si takéto nároky voči poisťovni. Súd prvej inštancie veľmi správne, rýchlo a hospodárne vo veci rozhodol tým, že sa vypořiadal s námietkou premlčania vznesenou žalovaným, opakovane tak v prvom rozhodnutí v roku 2014, ako aj druhom rozhodnutí v roku 2018. Žalovaný odmieta, aby námietka premlčania vznesená žalovaným mohla byť posudzovaná v rozpore z dobrými mravmi. Rozhodovacia prax vo vzťahu k tejto námietke najvyšších súdnych inštancií prichádza do úvahy iba výnimočne, a to v prípade ak výkon práva je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany sporu. V tomto prípade však žalovaný žiadnym spôsobom plynutie premlčacej doby nezavinil, naopak k uplynutiu premlčacej doby došlo zavinením žalobcov a argumentáciou žalobcov v tom, že nároku uplatneného touto žalobou sa nemohli domáhať voči žalovanému skôr, z dôvodu vtedajšej rozhodovacej praxe súdov, neobstoja. Od začiatku žalobcovia v 1. a 2. rade boli zastúpení advokátom a v konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp.zn. 8C/33/2008 si uplatnili škodu voči osobe, ktorá bola zodpovedná za túto škodu. Ak boli toho názoru, že nárok je možné uplatniť aj voči žalovanému, nič im nebránilo v rámci plynutia premlčacej doby podať takúto žalobu. Žalovaný však naďalej zotrváva na tom, že z platnej právnej úpravy t.j. Občianskeho zákonníka a zak.č. 381/2001 Z.z. nevyplýva zodpovednosť žalovaného na náhradu nemajetkovej ujmy osoby blízkej obetiam usmrtenými pri dopravnej nehode. Tento právny názor potvrdzuje aj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 8Cdo/219/2016. Preto žalovaný navrhol potvrdiť rozhodnutie súdu prvej inštancie a priznať žalovanému náhradu trov odvolacieho konania.

5. Krajský súd v Prešove, ako súd odvolací podľa ust. § 34 CSP, rozhodol o odvolaní žalobcov v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 20C/40/2017 – 169 zo dňa 08.01.2018 rozsudkom č.k. 18Co/67/2018 – 202 zo dňa 11.09.2019. Odvolací súd rozhodol tak, že: zmenil rozsudok a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi v 1/ rade sumu 13 277 Eur a žalobcovi v 2/ rade sumu 13.277,- eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia s tým, že plnením žalovaného na základe tohto rozsudku, zaniká povinnosť plnení žalovanej titulom rozsudkom Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn.12Co/26/2010 a plnením žalovanej na základe rozsudku Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Prešov sp.zn. 12Co/26/2010 zaniká povinnosť plnenia žalovaného na základe tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznáva žalobcom v 1/ rade a 2/ rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% vo vzťahu k žalovanej.“

6. V dôsledku dovolania žalovaného, Najvyšší súd SR rozhodol uznesením sp.zn. 2Cdo/314/2020 – 247 zo dňa 21.12.2022 tak, že rozsudok Krajského súdu v Prešove z 11. septembra 2019 sp.zn. 18Co/67/2018 zrušil a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

7. V dôvodoch rozhodnutia okrem iného Najvyšší súd SR uviedol, že odvolací súd síce reagoval na vznesenú námietku premlčania, keď posudzoval okamih začatia plynutia premlčacej doby, ale nedal na ňu konštruktívnu a presvedčivú odpoveď, v ktorej by sa s ňou vysporiadal jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom, z hľadiska jej relevancie jednak k rozhodnutiam, na ktoré poukazovala dovolateľka, ako aj k príslušným ustanoveniam upravujúcich premlčanie v zmysle § 100 a nasl. OZ. Zo zmeňujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť každému žalobcovi sumu 13.277 eur s príslušenstvom vyplynulo, že zaujal opačný názor ako bol názor okresného súdu. Pokiaľ odvolací súd počítal začiatok plynutia premlčacej lehoty od dátumu publikovania rozhodnutia ESD (24.10.2013), nie je zrejmé, z ktorých ustanovení zákona vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia ne/podriadil zistený skutkový stav. Podľa názoru dovolacieho súdu išlo o zásadné argumenty, ktoré by dali náležitú a jednoznačnú odpoveď na to, z akého dôvodu nebolo námietke premlčania vyhovieť a žalobcom bolo priznané finančné plnenie.

8. Keďže došlo k zrušeniu rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, ako odvolacieho súdu podľa § 34 CSP, vo veci prejednaní odvolania žalobcov, odvolací súd nanovo prejednal odvolanie žalobcov v 1. a 2. rade, podľa § 378, 379 a 380 CSP, keďže vo veci už bol pred rozhodnutím odvolacieho súdu zo dňa 11.09.2019 vytyčený termín pojednávania na odvolacom súde, kde odvolací súd vyjadril svoj názor na vec a oboznámil obsah súdneho spisu, v tomto prípade odvolací súd postupoval podľa ust. § 385 ods. 1 CSP (a contrario) a vyhlásil svoje rozhodnutie na verejnom vyhlásení rozhodnutia.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd prejednáva vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadom akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený, ale aj povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

10. Odvolací súd v konaní relevantne posudzuje konkrétne dôvody uvádzané v odvolaní, a to či bol zistený skutkový stav správne a úplne a či sa aplikovali správne príslušne právne predpisy, pričom v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument, ale na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd SR II. ÚS/78/2005).

11. Z obsahu spisu nateraz vyplýva, že dňa 31.1.2006 viedla K. L. motorové vozidlo značky F. XXX, na priamom úseku, rýchlosť jazdy neprispôsobila stavu a povahe vozovky a svojim schopnostiam, prešla do protismeru a narazila do protiidúceho motorového vozidla, ktoré viedla J. B., nar. XX.X.XXXX, pričom táto utrpela zraneniam, ktorým podľahla. Trestným rozkazom zo dňa 27.10.2006, č.k. XX XX/XX - XXX bola K. L. uznaná vinnou z prečinu usmrtenia a ublíženia na zdraví.

12. Rozsudkom tunajšieho súdu zo dňa 09.03.2010, sp.zn. 8C/33/2008 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 16.11.2010, sp.zn. 12Co 26/2010 súd zaviazal K. L. uhradiť žalobcom v 1/ a 2/ rade po 13 277 Eur titulom nemajetkovej ujmy pre pozostalých.

13. Z oznámenia o postúpení vysporiadania nároku vyplýva, že žalovaná v zmysle § 24 ods. 9 zákona č. 381/2001 Z.z. poverila žalovanú na vybavenie poistnej udalosti M. - C. F., M.. Z listu zo dňa 3.12.2007 vyplýva, že časť škody bola žalobcom uhradená, nie však škoda priznaná právoplatným rozsudkom č.k. 8C/33/2008 - 160 zo dňa 9.3.2010 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove 12Co/26/2010 – 228 zo dňa 16. 11. 2010 (právoplatnosť nastala 04.03.2011 a vykonateľnosť dňa 08.03.2011). Žalovaná K. L. priznanú škodu žalobcom v 1. a 2. rade neuhradila.

14. Žalobcovia v 1/ a 2/ rade sa listom z 27.11.2013 obrátili na žalovaného s požiadavkou náhrady priznanej nemajetkovej ujmy, ktorú má skutkový základ v dopravnej nehode z 31.01.2006 a v právoplatnom a vykonateľnom rozsudku citovanom v bode 18. tohto rozsudku.

15. Žalovaná na výzvu žalobcov reagovala odpoveďou zo dňa 03.12.2013 tak, že nebola stranou sporu vo vyššie uvedenej súdnej konaní, neexistuje titul na plnenie z ich strany. V posledných troch odsekoch odpovede žalovaný uviedol, citujem : „ Vaše tvrdenie, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode nemá oporu v Zákone č. 381/2001 Z.z., ani v Občianskom zákonníku. Rozsudok európskeho súdneho dvora, ktorý ste nám na podporu svojho tvrdenia poslali, jasne hovorí, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poistného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné vo veci samej. Odporúčame preto do Vašej pozornosti našu vnútroštátnu úpravu obsiahnutú v § 4 Zákona č. 381/2001 Z.z. v spojení s § 442 Občianskeho zákonníka. Podľa nej škoda na zdraví nie je nemajetková ujma pozostalých a preto nie je krytá ustanovením § 4 ods. 2 písm. a) uvedeného zákona. Plnenie, na ktoré nás vyzývate odmietame teraz aj v budúcnosti .“

16. Podľa § 15 ods. 1,2 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon o PZP“), náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.

17. Podľa § 4 ods. 1 zákona o PZP, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve citovaného zákona).

18. Podľa § 4 ods. 2 zákona o PZP, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu:

a/ škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,

b/ škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením, alebo stratou vecí,

c/ účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písm. a/, b/ a d/, ak poisťovateľ nespĺnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a/ alebo písm. b/ alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,

d/ ušlého zisku (§ 4 ods. 2 citovaného zákona).

19. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

20. Podľa § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

21. Nárok žalobcov v 1/ a 2/ rade vznikol v roku 2006, kedy nároky na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým obeť dopravnej nehody priamo vo vzťahu k poisťovni všeobecnými súdmi neboli priznávané (nie náhrady škody podľa v ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z.). O tom svedčí stanovisko žalovaného vo svojej odpovedi na výzvu žalobcov k pristúpeniu plnenia priznaného nároku zo dňa 03.12.2013, vyjadrenie žalovaného k žalobe z 17.03.2014 a postoj v priebehu celého konania (okrem vznesenej námietky premlčania) bol nemenný v tom zmysle, že nárok na plnenie nemajetkovej ujmy pozostalých nie je kryté poistením z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa vnútroštátnej úpravy.

22. V súvislosti s právnou otázkou (ne)možnosti eurokonformného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z. z., ktorú nastolila žalovaná, odvolací súd poukazuje na odôvodnenie nálezu sp. zn. II. ÚS 695/2017, v ktorom sa touto otázkou podrobne zaoberal, pričom dospel k záveru, že aplikáciu práva Európskej únie všeobecným súdom v obdobných prípadoch nemožno považovať za aplikáciu „contra legem“.

23. Výklad pojmu „škoda na zdraví“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. nesmie byť totiž popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade

s princípmi európskej spolupráce a integrácie. Ústavný súd tiež konštatoval, že prísne formalistické odlíšenie „nemateriálnej ujmy“ spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom zmysle podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú ochranu osobnosti (na jednej strane) a náhradu škody (na druhej strane), nezodpovedá autonómnejmu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ako to zdôraznil aj Rozsudok. Dodal, že Najvyšším súdom prijatý judikát R 61/2018 je výsledkom ustálenia právneho názoru (NS SR sp. zn. 4Cdo/134/2022).

24. Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. V tomto rozhodnutí dovolací súd vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z., je potrebné vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože zákon, o ktorom je reč, bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé ... (NS SR sp. zn. 8Cdo/202/2020).

25. Obrana žalovaného konzistentne spočívala na štyroch námietkach : a) jeho neúčasti v konaní pred Okresným súdom v Prešove sp. zn. 8C/33/2008, b) neexistencie titulu na plnenie, ktorý by zaväzoval samotného žalovaného, c) neexistencie nároku žalobcov pre absenciu vnútroštátnej právnej úpravy na uplatnený nárok, d) premlčanie nároku žalobcov.

26. Dovolací súd v zrušujúcom uznesení vytykal odvolaciemu súdu, že hoci uviedol v rozhodnutí okamih začatia plynutia premlčacej doby, neuviedol prípadné spočívanie tejto lehoty, jej uplynutie a jej skončenie. Rovnako bude potrebné uviesť argumenty k publikovanému rozhodnutiu ESD z 24.10.2013 a ustanovenia zákona, podľa ktorých sa odvolací súd vypořadal s vznesenou námietkou premlčania žalovaným.

27. Nový, teda judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od nepripustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 19. marca 2018, sp. zn. 3 Cdo 198/2017).

28. Všeobecná záväznosť rozhodnutí súdov EÚ de facto možno vyvodiť zo všeobecnej zásady zodpovednosti členského štátu za škodu, ktorú spôsobí porušením práva EÚ (napr. Kobler, C. – 224/01, 30.9.2023)

29. Potom polemika žalovaného o uznaní nároku žalobcov v 1. a 2. rade na nemajetkovú ujmu, ktorá má byť uhradená z povinného zmluvného poistenia, vo svetle vyššie uvedených rozhodnutí nie je na mieste a nárok žalobcov je evidentne legitímny. Poisťovne, všeobecne, plnia na základe povinného zmluvného poistenia oprávneným osobám, aj za situácie, že nie sú stranou sporu a povinná osoba sa preukáže právoplatným rozsudkom poistné plnenie (§4 ods. 1,2 z.č. 381/2001 Z.z.. V prípade, že motorové vozidlo, ktorého prevádzkou vznikla škoda, nemalo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, v súlade s ust. § 24 ods. 1,2 z.č. 381/2001 Z.z. (body 22 – 24 rozsudku), nastupuje povinnosť zo zákona na žalovaného, ktorý prostredníctvom garančného fondu disponuje finančnými prostriedkami, medzi iným, aj na tento účel. Z vykonaného dokazovania dokonca vyplýva, že v priebehu konania pred Okresným súdom v Prešove, sp. zn.8C/33/2008 žalovaný oznámil žalobcovi v 1. rade, že poveruje vybavením škodovej udalosti M. – C. F., M. (list z 5.10.2006 na č.l.

6 súdneho spisu). Na to oznámenie nadväzuje list povereného subjektu, že uhradí časť nákladov za výdavky spojené s zariadením pohrebu alebohej a sčasti náklady za pomník – bez toho, aby boli stranou sporu. To znamená, že obrana žalovaného v konaní, že nebola stranou pôvodného súdneho sporu a voči nemu neexistuje titul na úhradu nároku žalobcov v 1. a 2. rade je účelová. Inak povedané, odvolací súd považuje za neprípustné, aby povinný subjekt zo zákona si „vyberal“, ktoré nároky vyplývajúce z poisťného krytia zaplatí a ktoré nie.

30. Vo vzťahu k začatiu plynutia, priebehu a skončenia premlčacej lehoty odvolací súd ustálil, že začiatok plynutia premlčacej lehoty je spojený s škodovou udalosťou, ktorá nastala dňa 31.01.2006 a táto začala plynúť dňom nasledujúcim, po dopravnej nehode, t.j. 01.02.2006. Žalobcovia v 1. a 2. rade uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy proti vodičke motorového vozidla, ktorá dopravnú nehodu spôsobila (bola právoplatne odsúdená za prečin usmrtenia a ublíženia na zdraví) dňa 31.01.2008. Rozsudok Okresného súdu v Prešove, ktorým bola nemajetková ujma priznaná vo vzťahu k vodičke, ktorá bola zodpovedná za dopravnú nehodu, nadobudol právoplatnosť dňa 04.03.2011. Žaloba v predmetnej právnej veci bola uplatnená voči žalovanému na konajúcom súde dňa 29.01.2014. Nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podlieha premlčaniu, ako každé majetkové právo v trojročnej všeobecnej

31. Ustanovenie § 3 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi, a v prípade, že tomu tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Pokiaľ ide o výkon práva, ktoré účastníkovi dáva priamo právny predpis, prichádza do úvahy aplikácia tohoto ustanovenia len vo výnimočných prípadoch.

32. Dobrými mravmi rozumie ustanovenie § 3 ods. 1 OZ súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. Týmto normám zásadne neodporuje, ak namieta niekto premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, nakoľko inštitút premlčania prispievajúci k istote v právnych vzťahoch je inštitútom zákonným a teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa podľa zákona premlčuje.

33. Ak by výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku bol len prostriedkom umožňujúcim poškodiť iného účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnou normou by zostalo vedľajšie a z hľadiska konajúceho by bolo bez významu, jednalo by sa tak síce o výkon práva, ktorý je formálne so zákonom v súlade, avšak išlo by o výraz zneužitia tohoto subjektívneho práva (označované rovnako ako šikana) na úkor druhého účastníka, a teda o výkon v rozpore s dobrými mravmi.

34. Za špecifických okolností však výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku by mohlo byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znaky konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania (NS SR sp. zn. 2 Cdo 249/2014 zo dňa 30. júla 2015).

35. Posúdenie dôvodnosti námietky premlčania zostáva na úvahe súdu, ktorý objektívne prihliada predovšetkým na to, za akých okolností bola námietka premlčania vznesená, za akých okolností k premlčaniu došlo (dôvody, pre ktoré nedošlo k uplatneniu práva) a prípadne samotnú ujmu, ktorá veriteľovi v dôsledku účinkov premlčania hrozí. Úmysel poškodiť druhého účastníka námietkou premlčania však nemožno vyvodiť z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatneného nároku vyvodzovaný, ale z tých konkrétnych okolností, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená. Tieto okolnosti by pritom museli byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania (NS SR sp. zn. 5 Cdo 151/2012).

36. Vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva strany konania v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhá strana konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinila a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (Ústavný súd SR sp. zn. II. ÚS 176/2011).

37. Okrem toho je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry výklad právnej normy Únie, ktorý podá Súdny dvor, objasňuje a spresňuje význam a dosah tejto právnej normy tak, ako sa musí alebo by sa mala chápať a uplatňovať od okamihu, keď nadobudla účinnosť. Z toho vyplýva, že takto vykladaná právna norma môže a musí byť uplatňovaná súdom aj na právne vzťahy, ktoré vznikli a boli založené pred vydaním rozsudku týkajúceho sa žiadosti o výklad, ak sú okrem toho splnené podmienky, ktoré umožňujú predložiť príslušnému súdu spor týkajúci sa uplatňovania tejto právnej normy (rozsudok z 5. septembra 2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, bod 53).

38. Vnútroštátny súd nemôže vo veci samej platne zastávať názor, že sa nachádza v situácii, keď nie je možné vykladať vnútroštátne ustanovenie v súlade s právom Únie iba preto, že toto ustanovenie slovenské súdy v minulosti vykládali spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s týmto právom (rozsudky z 5. septembra 2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, body 54 a 55, ako aj z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, body 42 a 44).

39. Hoci je táto povinnosť konformného výkladu obmedzená všeobecnými právnymi zásadami, a to osobitne zásadou právnej istoty, v tom zmysle, že nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva contra legem, vnútroštátne súdy vrátane tých, ktoré rozhodujú v poslednom stupni, musia v prípade potreby zmeniť ustálenú vnútroštátnu judikatúru, pokiaľ táto judikatúra vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice (rozsudky z 5. septembra 2019, Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, bod 56, ako aj z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, body 43 a 45).

40. Žalovaný síce nevystupoval v pôvodnom konaní ako strana sporu respektíve v tom čase vedľajší účastník. Plnenie, ktoré je predmetom tohto konania vychádza z právnej úpravy, ktorá ukladá povinnosť poisťovníam, v danom prípade žalovanému, plniť na základe poisťnej udalosti poškodenej strane vzniknutú škodu, ktorou je aj nemajetková ujma. Žalobcovia v 1. a 2. rade postupovali v súlade so zákonom a nárok včas uplatnili priamo proti škodcovi. Žalovaný nárok na nemajetkovú ujmu od počiatku neuznal (niektoré nároky žalobcov uhradil), vychádzajúc z odmietavého postoja, napriek existencii Rozsudku Haasová. Žalobcovia po definitívnom odmietnutí plnenia žalovaným (na základe právoplatného rozsudku sp. zn. 8C/33/2008) boli nútení podať žalobu priamo proti žalovanému. Z bodu 30. tohto rozsudku vyplýva, že rozhodnutím SD EÚ došlo len k nanovo vyjadrenému obsahu existujúcej právnej normy.

41. Odvolací súd zdôrazňuje, že základnou úlohou súdneho konania je nastolenie spravodlivej rovnováhy vzťahov. A uvedený spor nie je výnimkou. Uplatnenie nemajetkovej ujmy proti poisťovní z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla totiž nebolo priznávané v zmysle judikatúry najvyšších súdnych autorít nielen do prijatia Rozsudku Haasová (rok 2013), ale ešte aj v období po prijatí Rozsudku (napr. rozsudok NS SR sp. zn. 8Cdo/219/2016). Žalobcovia tak nemohli úspešne uplatniť svoj nárok priamo proti žalovanému, ktorý aj v tomto konaní nezmenil svoj postoj k nároku, ako takému (bez ohľadu na vznesenú námietku premlčania).

42. Tak ako je uvedené v rozhodnutí ESLP je potrebné primerane konštatovať, so zreteľom na konkrétne okolnosti tejto veci aj danom prípade striktným výkladom momentu začiatku plynutia premlčacej lehoty pre uplatnenie práva na nemajetkovú ujmu by došlo k zabráneniu meritórneho posúdenia veci a na žalobcov v 1. a 2. rade by bolo uvalené neprímerané bremeno, čím by došlo k zásahu do samotnej

podstaty ich práva na prístup k súdu a tým by došlo k porušeniu ich práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (rozsudok ESLP z 17. septembra 2013 vo veci č. 59601/09 – Eşim proti Turecku).

43. Najvyšší súd SR následne v konaní sp. zn. 7Cdo/252/2021 prijal záver : „ Právo na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vzniknutej usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode motorovým vozidlom je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Premlčacia doba na jeho uplatnenie začína plynúť rok po poistnej udalosti (§ 104 Občianskeho zákonníka).

44. Lehota na plnenie pre žalovaného, ktorý mal vo veci plnenia všetkých nárokov žalobcov (vrátane nemajetkovej ujmy) titulom povinného zmluvného poistenia identické postavenie ako poisťovňa , v ktorej by bolo motorové vozidlo poistené, plynula rok po poistnej udalosti a následne začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia lehota. To znamená, že deň po poistnej udalosti nastal dňa 2.1.2006 (dopravná nehoda sa stala 31.1.2006) a ročná lehota na plnenie poistného žalovanému uplynula dňa 1.2.2007. Následne by začala plynúť trojročná všeobecná lehota pre nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá by skončila do 1.2.2010. Žalobcovia si nárok na nemajetkovú ujmu uplatnili v konaní na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn.8C/ 33/2008, v ktorom rozsudok o priznanom nároku nadobudol právoplatnosť dňa 04.03.2011. Vzhľadom na negatívne stanovisko žalovaného boli žalobcovia nútení podať ďalšiu žalobu dňa 29.1.2014, teda po lehote stanovenej Občianskym zákonníkom a z.č. 381/2001 Z.z.

45. Z vyššie citovaných rozhodnutí vyšších súdnych autorít vyplynulo, že nárok na nemajetkovú ujmu z povinného zmluvného poistenia nevyplýva z novej právnej úpravy. Vyplýva zo zákona č. 381/2001 Z.z., ktorý platil aj v čase dopravnej nehody a nárokov žalobcov z neho vychádzajúcej. Skutočnosť, že obsah právnej normy, aj po prijatí rozsudku ESD Rozsudok Haasová vykladal žalovaný, ale aj všeobecné súdy, vrátane NS SR, v neprospech oprávnených, nemôže byť v tomto konaní, z dôvodu vznesenej námietky premlčania, posúdené tak, že žaloba žalobcov bude zamietnutá. Práve odmietanie plnenia v prospech žalobcov žalovaným, na základe právoplatného rozsudku namiesto priameho škodcu, v zmysle platnej právnej úpravy a vynútenie si podania novej žaloby, je v rozpore s požiadavkou nastolenia spravodlivej rovnováhy vzťahov konajúcim súdom. Preto odvolací súd dospel k záveru, že takto zisteného skutkového stavu, ide o osobitnú právnu vec, ktorá spĺňa vyššie citované kritéria pre priznanie nároku žalobcov cez prizmu dobrých mravov a neprihliadol na námietku premlčania, ktorú vzniesol žalovaný.

46. To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Zodpovedané majú byť len tie otázky, ktoré majú pre vec zásadný význam, prípadne dostatočne objasnený skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu, uvádzaných účastníkmi konania (Ruiz Toria c. Španielsko z 09.12.1994, séria A č. 303-A, str. 12, § 29). Ústavný súd SR vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd nepovažoval za potrebné vyjadriť sa k ostatným dôvodom odvolania, nakoľko tieto pre rozhodnutie vo veci samej boli bez významu.

47. Z vyššie uvedených dôvodov, odvolací súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky na zmenu súdneho rozhodnutia podľa ust. § 388 CSP, ktorý bude výsledkom spravodlivého uznania oprávnených nárokov žalobcov v 1. a 2. rade a žalobe žalobcov vyhovel.

48. O trovách celého konania bolo rozhodnuté v zmysle zásady úspechu v súlade s ust. § 396 ods.2 v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Priznal nárok na náhradu trov konania žalobcom voči žalovanému v rozsahu 100 %

49. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).